

The Place of Contemporary Art in Original Printmaking Education and the Example of Silkscreen Printing as a Copying Method in Art Education

Assist. Prof. Dr. Muhammet Inceagaç

Kastamonu University, Türkiye

ORCID: 0000-0001-6175-367X

e-mail (minceagac@kastamonu.edu.tr)

Abstract

It is very important to take advantage of different discipline areas in the education of original printmaking, to increase interest in original printmaking courses and to present works with an artistic nature based on original, creative thinking. From this point of view, it can be said that Contemporary Art may be at the very beginning of the rich resources that can be used in terms of art and design. In this study, Contemporary art trends were used to create resources for silk screen printing studies in original printmaking education. Impressionism, Expressionism, Fauvism, Cubism, Dadaism, Surrealism, Abstract Art, Kinetic Art and Fluxus movements found in Contemporary Art have been preferred by students. The research is action research which is one of the qualitative research methods. 14 student studies were included in the study and student studies were analyzed descriptively. The aim of the research is to reveal how silkscreen printing works are interpreted by students in the original printmaking education of well-known works belonging to Contemporary Art movements. The research is limited to 2nd class students taking the 'Silk Screen Printing II' course in the spring semester of the 2015-2016 academic year at the Kastamonu Vocational School of Kastamonu University, who studied in the Printing and Publishing Technologies Program. As a result of the research, it was observed that students develop an awareness of Contemporary Art trends, can interpret works from subjective points of view based on the original works, simplify them, create compositions suitable for design and abstract the works based on the original of the works.

Keywords: Education, Art education, Original printmaking education, Interdisciplinary art education, Contemporary art, Silkscreen printing.

*E-International Journal
of Pedagogogy*

Vol: 2, No: 2, pp. 18

Research Article

Received: 19.02.2022

Accepted: 06.05.2022

Suggested Citation

Inceagaç, M. (2022). The place of contemporary art in original printmaking education and the example of silkscreen printing as a copying method in art education, *E-International Journal of Pedagogogy (e-ijpa)* 2(2), 1-18. TrDoi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.59>

Extended Abstract

Problem: The aim of the study is not to have students print stencils in printmaking classes, but to do the necessary research to master Contemporary Art before moving on to their own designs, and to provide students with an academically qualified printmaking education with an interdisciplinary method. This can only be achieved through a qualified art education. From the point of view of the objectives to be taught, with this application, it is aimed to teach many disciplines and achievements with a single application by developing cognitive skills such as problem solving skills, creative thinking skills, and imaginative abstraction skills.

As a problem sentence of the research, the answer to the question of 'how do students transform their selected works of Contemporary Art movements into silkscreen printing techniques?' has been sought.

Method: The model of the research is based on the literature review and the interpretation of the data obtained as a result of the study. Therefore, it is a descriptive study. The data in this research are the screen printing products made by the students. This research is an action research, one of the qualitative research designs, because it is based on descriptive interpretations of screen printing products created by students in printmaking education by using Contemporary Art movements and the application is intertwined with the process.

Action research is a research approach that combines research and practice and facilitates the transfer of research results to practice. There is a flexible approach in action research. It is important for the researcher to be close to the data, to know and experience the process closely. The situation of 'participatory role of the researcher as well as the data collection tool', which is emphasized in qualitative research, is fully manifested in this approach (Yıldırım and Şimşek, 2016).

The study group of the research consists of 17 students who took the 2nd grade 'Screengraphy Printing II' course in the spring semester of the 2015-2016 academic year in Kastamonu University Kastamonu Vocational School Audio-Visual and Media Production Department, Printing and Broadcasting Technologies Program. Each student did two separate studies. Since it is not possible to interpret all student studies, 14 studies that best express the stages of comprehension and application related to the subject are included in order to set an example for the research.

The application process of the study consists of three stages: theoretical knowledge in the 1st week, design in the 2nd week and printing application in the 3rd week. At the end of the application, one of the five works printed on 35x50cm bristol paper was collected for evaluation.

Findings: In the student studies carried out within the scope of this research, it is shown that screen printing pictures can be created with the understanding of Contemporary Art in screen printing education, based on Impressionism, Expressionism, Cubism, Dadaism, Surrealism, Abstract Art, Kinetic Art, Fluxus movements.

Suggestions: Students who are trained with an interdisciplinary perspective should be provided with a different dimension to design with different perspectives. In this way, it can be thought that it will provide the opportunity to develop two different disciplines in the theoretical and practical courses. In addition, experimental workshops can be carried out by using Contemporary Art or different discipline resources in printmaking education. It can be said that art and design students should have a theoretical command of Art History disciplines and be fed from art history subjects.

Özgün Baskiresim Eğitiminde Çağdaş Sanatın Yeri ve Sanat Eğitiminde Kopya Yöntemi Olarak Serigrafi Baskı Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Muhammet İnceağaç
Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
ORCID: 0000-0001-6175-367X
e-mail (minceagac@kastamonu.edu.tr)

Özet

Özgün baskiresim eğitiminde farklı disiplin alanlarından yararlanmak, özgün baskı derslerine yönelik ilginin artırılması ve özgün, yaratıcı düşünceye dayalı sanatsal niteliği olan çalışmalar ortaya koyulabilmesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Bu açıdan bakıldığında Çağdaş Sanat'ın, sanat ve tasarım yönünden yararlanılabilecek zengin kaynakların en başında gelebileceği söylenebilir. Bu çalışmada, özgün baskiresim eğitiminde serigrafi baskı çalışmalarına kaynak oluşturması için Çağdaş Sanat akımlarından yararlanılmıştır. Çağdaş Sanat içerisinde bulunan Empresyonizm, Ekspresyonizm, Fovizm, Kübizm, Dadaizm, Sürrealizm, Soyut Sanat, Kinetik Art ve Fluxus akımları öğrenciler tarafından tercih edilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasıdır. Araştırmada 14 öğrenci çalışmasına yer verilmiştir ve öğrenci çalışmaları betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı, Çağdaş Sanat akımlarına ait tanınmış eserlerin özgün baskiresim eğitiminde serigrafi baskı çalışmalarının öğrenciler tarafından nasıl yorumladığını ortaya koymaktır. Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Meslek Yüksekokulu Basım ve Yayın Teknolojileri Programında öğrenim gören 2. sınıf 'Serigrafi Baskı II' dersi alan öğrenciler ile sınırlıdır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin Çağdaş Sanat akımlarına yönelik farkındalık geliştirdikleri, eserlerin orijinalinden yola çıkarak eserleri öznel bakış açılarıyla yorumlayabildikleri, sadeleştirebildikleri, tasarıma uygun kompozisyon oluşturabildikleri ve eserleri soyutlayabildikleri gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Sanat eğitimi, Özgün baskı resim eğitimi, Disiplinlerarası sanat eğitimi, Çağdaş sanat, Serigrafi baskı.

Önerilen Atrf

İnceağaç, M. (2022). Özgün baskiresim eğitiminde çağdaş sanatın yeri ve sanat eğitiminde kopya yöntemi olarak serigrafi baskı örneği, *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi (e-upad)*, 2(2), 1-18. TrDoi: <https://trdoi.org/10.27579808/e-ijpa.59>

E-Uluslararası
Pedandragoji Dergisi

Cilt: 2, Sayı: 2, ss. 1-18

Araştırma Makalesi

Gönderim: 19.02.2022

Kabulü: 06.05.2022

GİRİŞ

Çağımızın eğitim anlayışı doğrultusunda, sanat ve tasarım eğitimi içerisinde bireye çok yönlü düşünme becerileri kazandırılması bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla sanat eğitimi derslerinde disiplinlerarası yöntemin kullanılması sanatsal hedeflere ulaşma konusunda oldukça önem arz etmektedir.

Sanatın yaşamla bütünleşmesi yenilik anlamı taşır ve sanatçı bir aktivist, eleştirmen veya tasarımcı rolleriyle sosyal alanın içindedir. Sanatçı, sanatın ne olduğunu sadece temsilde arayan biçim içerik sorununa indirgemez. Sanat sadece türdeş disiplinlerle değil etrafındaki her şeye etki etmeye hazırdır. Çünkü sanatçı, yaşamsal alanı sadece dönüştürmez; kendisi onun sıradan kaçınılmaz bir parçasıdır (Aykut ve Koç, 2021).

Disiplinlerarası kavramı ayrı ayrı disiplinlerin zenginliğini, onların birbirleri ile bağlantılı olduğunu ve problemlerin her zaman tek doğru cevabının olmadığını kabul etmektedir. Disiplinlerarası kavramı, bilim, matematik ve dil gibi konularda birbirine karşıt çözümleri bir araya toplamak ve düşünceleri ifade etmenin yollarını bulmak için bilişsel, duyuşsal ve yaratıcı kapasiteyi ön plana çıkarmaktadır (Perkins, 1994'den Aktaran: Özkök, 2005).

Sanat ve tasarım alanlarının ortak temel disiplin alanlarından biri de baskıresim eğitimidir. Günümüz eğitim anlayışı kapsamında, baskıresim eğitimi içerisinde yer alan pek çok baskı tekniğinin, farklı disiplin kaynaklarıyla desteklenerek geniş bir yelpazeye sahip olabileceği söylenebilir. Serigrafi baskı, sanatsal açıdan bir resimleme ve çoğaltım tekniği olarak bilinmektedir. Sanatsal açıdan ele alındığında, aynı zamanda sanat ve tasarım alanlarının ortak disiplini olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sanatsal bağlamda grafik [Ocvirk, Stinson, Wigg, Bone ve Cayton \(2018\)](#)'a göre, 'genellikle düz yüzey üzerinde bir derinlik yanılması oluşturabilen ve desen, resim, fotoğraf, baskıresim gibi tekniklerle meydana getirilen iki boyutlu sanat işleri' olarak tanımlanmaktadır.

Serigrafi ya da diğer bilinen adıyla ipek baskı güvenilir ve ucuz çoğaltmalar yapma ihtiyacından kaynaklanan gereksinimler sonucunda geliştirilmiş ve günümüzde 'geleneksel' baskı teknikleri arasında sınıflandırılan tekniklerden biri haline gelmiştir. Endüstride kullanım alanları çok çeşitlilik göstermekte ve yeni boya teknolojileri ile birlikte gittikçe genişlemektedir. Sanatsal anlamda kullanılmaya başlaması 20. yüzyılın başında mümkün olmuştur. Serigrafi baskı, sanatsal ve endüstriyel baskı yapma yöntemlerinden edinilen bilgiler ve illüstrasyon yapma geleneğinin bir parçasıdır (Bilginer, 2014).

Geçmişten günümüze sanat tarihine baktığımızda ağaç baskı, gravür baskı, linol baskı, taş baskı, serigrafi baskı vb. gibi pek çok sanatsal baskı türünü görmek mümkündür. Sanatsal boyutunun yanında, baskı ve grafik tasarım sektörlerinde de sanatsal niteliği olmadan günlük hayatta serigrafi baskıyla sıklıkla karşılaşılmaktadır. Serigrafi baskı sadece basım ve yayın ya da grafik tasarıma yönelik ticari sektörlerde değil, tekstil tasarım ürünlerinden endüstriyel tasarım ürünlerine kadar, pek çok tasarım ürününde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin tıbbi malzemelerde, taşıt göstergelerinde, teknolojik bir cihazın üzerindeki yazı veya şekillerde, boya sanayiden ambalaj sektörüne, yani kısacası günlük hayatta kullandığımız kıyafetlerden elektronik cihazlara kadar pek çok alanda serigrafi baskının oldukça önemli bir yeri vardır. Bu önem doğrultusunda serigrafi baskı türünün tercih edilme nedenleri arasında, öncelikle pek çok alana uyarlanabilir olması, baskı maliyetleri, basılan yazının ve tasarımın kalıcı olması vb. gibi değişkenler sayılabilir.

Serigrafi baskı tekniği ile kumaş, plastik, cam, metal, ahşap malzemelere baskı yapılabilmektedir. Baskı imkanı çok geniş bir baskı tekniğidir. Fakat her malzemenin doku ve yüzey

yapısına baskı işlemini yapmayı sağlayacak farklı özelliklere sahip ipek dokumalar, mürekkepler, yardımcı maddelerin kullanılması gerekmektedir (Uğur, 2019). Bunlara ek olarak serigrafi baskı başta kağıt materyali olmak üzere seramik, deri, vb. gibi günlük hayatta kullanılan farklı türdeki pek çok malzemenin ve türevlerindeki materyallerin üzerine uygulanabilen baskı türüdür. Ayrıca sanatsal nitelik açısından bakıldığında da popüler bir özgün baskıresim tekniğidir. Bu nedenle sanat eğitimi ve tasarım eğitimi içerisinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Bu çalışmada disiplinlerarası yöntemle öğrencinin teorik olarak Çağdaş Sanat akımlarına hakim olması, uygulamada ise serigrafi baskı yöntem ve tekniğini öğrenmesi, öğrencinin etkilendiği ya da hoşuna giden bir sanat akımına ait tabloyu serigrafi baskı yöntemiyle yaparken sanatçısını ve eserini tanımasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu çalışmada amaç, özgün baskı derslerinde öğrencilere şablon baskı yaptırmak değil, öğrencilerin kendi tasarımlarına geçmeden önce Çağdaş Sanata hakim olabilecek gerekli araştırmayı yapması ve öğrencilere disiplinlerarası yöntemle akademik boyutta nitelikli bir özgün baskıresim eğitimi verebilmektir. Bu da ancak nitelikli bir sanat eğitimi sayesinde gerçekleştirilebilir. Öğretilmesi istenilen kazanımlar açısından bakıldığında bu uygulamayla birlikte, problem çözme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, imgesel soyutlama becerisi gibi bilişsel becerileri geliştirerek, pek çok disiplin ve kazanımın tek bir uygulama ile öğretilmesi hedeflenmiştir. Kısaca Çağdaş Sanat disiplini, 20. yüzyılda ortaya çıkan ve günümüze değin gelişen güzel sanatlar ve tasarım alanlarına yönelik akımların ve ekollerin olduğu, tarihsel sürecin aktarıldığı bir sanat tarihi disiplini olarak tanımlanabilir.

Araştırmanın problem cümlesi olarak 'öğrenciler seçtikleri Çağdaş Sanat akımlarına yönelik eserleri serigrafi baskı tekniğine nasıl dönüştürmektedir?' sorusuna cevap aranmıştır.

Özgün Baskıresim

Geleneksel baskıresmin dört genel kategorisi olduğunu belirten Grabowski ve Fick (2012) bu baskı türlerini yüksek baskı, çukurbaskı, düzbaskı, şablon baskı yöntemleri olarak ifade ederek yüksek baskıyı ağaç baskı ve linol baskı olarak, çukurbaskıyı metal kalıp olarak, düzbaskıyı taş baskı olarak, şablon baskıyı ise ele baskı olarak tanımlar.

Özgün baskıresim eğitimi kapsamında, pek çok baskı türü vardır. Özgün baskıresim eğitimi kapsamındaki baskı türleri ve teknikleri kısaca 'ağaç baskı, gravür baskı, linol baskı, taş baskı, serigrafi baskı' olduğu söylenebilir. Özgün baskı türleri sanatın doğuşundan günümüze kadar farklı teknikler kullanılarak uygulanmıştır. Bu teknikler büyük oranda sanat üretimi için uygulanmış olsa da sanat niteliği taşımayan ticari amaçlı yapılan baskı türleri de mevcuttur. Serigrafi baskı bu türlerden biridir. Makale çalışmasının konusu ile ilgili olması ve araştırmanın uygulama yöntemi olması açısından, serigrafi baskı yöntem ve tekniğine alt başlıkta yer verilmiştir.

Özgün Baskıresim Eğitiminde Serigrafi Baskı Tekniği ile Çağdaş Sanattan Yararlanma

Sanat ve tasarım eğitimi programlarında özgün baskıresim eğitimi müfredat içeriğinde, baskı çeşitlerinden linol baskı, serigrafi baskı, gravür baskı, ağaç baskı, taş baskı vb. gibi baskı türleri, öğretilmesi gereken baskı türlerinin en başında gelmektedir. Çok renkli işlerin basılması ve grafik sektöründe serigrafi baskının yerinin ayrıca önemli olması bakımından bu çalışma kapsamında, serigrafi baskı tekniği tercih edilmiştir.

Bu uygulamada kullanılan kopya yönteminin, hali hazırda bilinen kopya ile ilgili olmadığı söylenebilir. Öyle ki uygulama sürecinde başvuru kopya yöntemi ile farklı bir disiplin kaynağı olan Çağdaş Sanat kapsamındaki akımlar, bu akımların öncü isimleri, sanatçılara ait eserler ve serigrafi baskıresim tekniği öğretilmeye çalışılmıştır.

Bu uygulamadaki kopya yöntemi ile paralellik gösteren kopya yöntemini [Yılmaz \(2010\)](#), görsel anlatıma ipuçları aramak için sanat eserleri ya da grafiksel kaynaklara yönelme şeklinde karşımıza çıktığını belirtmiştir. Aynı şekilde [Yolcu \(2009\)](#) da kopyanın, sanat eğitiminde bir amaç değil bir araç olarak kullanılırsa; değiştirici, geliştirici ve hatta yeteneği olanlarda gelişimi hızlandırıcı olabileceği tanımlamasını yapmıştır. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında, kopya yöntemi aracılığıyla öğrencilerdeki var olan bilgiyi yeniden yapılandırarak yeni öğrenmelere zemin hazırlamak istenmiş ve disiplinlerarası yaklaşım çerçevesinde teorik bir alan olan Çağdaş Sanat disiplini ile uygulama alanı olan serigrafi baskı tekniği birleştirilmiştir.

Serigrafi baskı, çerçeveye gerilen ipekli ya da sentetik dokumanın üzerine aktarılan şeklin, basılmayacak kısımlarını ışığa duyarlı emülsiyon lakla kaplayarak ışıkla pozlamak, pozlamadan sonra bu bölgelerin sertleşmesi ve ışıkla temas etmeyen bölümlerin su ile temizlenerek boya geçirebilecek hale gelmesi prensibiyle oluşturulan şablonlarla yapılmasıdır. Tasarlanan şablona mürekkep verilerek ragle yardımıyla şablonun tamamına mürekkebin çekilmesi suretiyle açık olan deliklerden basılacak materyale desen aktararak sağlanır ([Gürçüm ve Yıldırım, 2019](#)).

Serigrafi baskı tekniği 1960'larda özellikle Pop Art ve Op Art sanatçıların rağbet ettikleri bir baskı tekniğidir ([Krausse, 2005](#)). Literatürde Çağdaş Sanata bakıldığında, Pop Art akımının serigrafi baskı tekniğiyle yapıldığı pek çok sanatsal ürünü görmek mümkündür. Bu nedenle araştırmanın uygulama konusu olarak Pop Art akımı tercih edilmemiştir.

Sanat eğitimini oluşturan alanların en önemli bir parçası sanat tarihidir. Sanatın eğitimi ve öğretimi, sanatın tarihine dokunulmadan tam anlamı ile öğretilemez. Sanatın tarihinde bilinmesi gereken en gerekli konulardan biri yakın tarihi ilgilendiren Çağdaş Sanat olayları ve akımlarıdır ([Ayaydın, 2016](#)). Çağdaş Sanat, öğrencilerin sanatın tarihini geniş bir açıdan inceleme fırsatı bulabilmelerini sağlayacak olan en temel disiplinlerdendir. Bu açıdan bakıldığında öğrencilere Çağdaş Sanat eğitimi verilirken etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak amacıyla diğer disiplin alanlarından yararlanmak kazanımlar açısından olumlu sonuçlar doğurabilir. Yine aynı şekilde farklı yöntem ve tekniklerin yer aldığı atölye uygulamalarında da Çağdaş Sanattan yararlanmanın, Çağdaş Sanatın öğretiminde etkili olacağı düşünülmektedir. Disiplinlerarası eğitim anlayışı doğrultusunda, Çağdaş Sanatı farklı disiplin kaynaklarından yararlanarak özgün baskiresim atölye derslerinde uygulamalarla daha anlaşılır, eğlenceli, kalıcı ve etkili hale getirmenin mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu düşünceye yönelik olarak bu çalışmada öğrencilerden, Çağdaş Sanat eserlerinin serigrafi baskı yöntemiyle uyarlanarak basılması istenmiştir.

Bu araştırmanın amacı, Çağdaş Sanat akımlarına ait tanınmış eserlerin özgün baskiresim eğitiminde serigrafi baskı çalışmalarının öğrenciler tarafından nasıl yorumladığını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda atölye dersi kapsamında, öğrencileri motive ederek severek çalışmalarını sağlayacağı farklı bir disiplin kaynağı olan Çağdaş Sanatı ders kapsamına dahil ederek farklı disiplin kaynaklarından yararlanma yollarını öğretmek, grafiksel açıdan sadeleştirme, stilize etme, soyutlayıcı aşamalar uygulama vb. gibi kavramsal süreçleri içerisinde barındıran disiplinlerarası yaklaşımla başarılı serigrafi baskı çalışmaları ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

İlgili Yayın ve Araştırmalar

Alan yazın tarandığında serigrafi baskı eğitimi konusunda, bu araştırmaya eş değer kabul edilebilecek bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Fakat araştırmanın uygulaması açısından ele alındığında benzer çalışmalara yer verilmiştir.

Marion (2005)'a ait 'Pop-Art Printmaking' Türkçesi 'Pop-Art Baskı' başlıklı makale çalışmasında, beşinci sınıf öğrencilerinden oluşan bir sınıf tarafından, Pop Art akımından hareketle portre resimlerin linol baskı tekniğiyle küçük ebatlarda basılan örnek çalışmaların yer aldığı bir makale çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Makalede nitel ya da nicel araştırma yöntemlerinden herhangi biri uygulanmamış sadece öğrencilerin uygulama çalışmalarına ait örnek görseller makale çalışmasında verilerek derleme türünde bir makale yapıldığı görülmektedir.

Koç (2006)'a ait 'Romantizm Işığında Francisco Goya Gravür ve Litografilerinin Yüksek Öğretimde Özgünbaskı Uygulama Atölyelerindeki Eğitsel Boyutu' başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında üniversite grafik ve resim bölümü 1. ve 2. sınıf öğrencilerinin Romantizm dönemine ait sanatçı Francisco Goya'nın gravür eserlerinin kopya çalışmalarının gravür ve litografi baskı uygulamaları yapıldığı görülmektedir. Çalışmanın uygulama aşaması sanat eğitiminde kopya yöntemi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma da gözlem tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin Goya'ya ait gravürlerinden kopyalar yapmalarının onların görsel ve teknik açıdan gelişmelerine yol açtığı ve öğrenciler için büyük bir motivasyon kaynağı oluşturduğu belirtilmiştir.

Ceylan (2016)'a ait 'Pop-Art Akımının Özgün Baskı Atölye Dersinde Öğrenci Çalışmalarına Etkisi' başlıklı yüksek lisans tez çalışmasında Pop Art akımından hareketle Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 30 öğrencinin özgün baskı tasarımlarına yeni ve farklı anlatım yolları oluşturabilmeleri açısından uygulama çalışması yapıldığı görülmektedir. Araştırmanın uygulamasında öğrencilere 'Popüler Kültürün Etkileri' temalı ipek baskı çalışması yaptırılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin Pop Art akımına uygun 25 çalışma ortaya çıkardıkları, 5 çalışmada ise Pop Art bulgusuna rastlanmadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma literatür taramasına ve atölye çalışması sonucunda elde edilen verilerin yorumlanmasına dayanmaktadır. Bu nedenle betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmadaki veriler öğrencilerin yapmış olduğu serigrafi baskı ürünleridir. Bu araştırma, özgün baskı resim eğitiminde öğrencilerin Çağdaş Sanat akımlarından yararlanarak oluşturduğu serigrafi baskı ürünlerinin betimsel açıdan yorumlarına dayanması ve uygulamanın süreç ile iç içe olmasından dolayı nitel araştırma desenlerinden eylem araştırmasıdır. Yıldırım ve Şimşek (2016), eylem araştırmasının süreç odaklı olduğunu ve bu süreçte araştırma ve uygulamanın iç içe olduğunu belirtir. Ayrıca bu yönü ile eylem araştırmasının katılma, yansıtma ve geliştirme süreçlerinin üretken bir biçimde işe koşulduğu bir araştırma yaklaşımı olduğunu ifade eder. Ersoy ve Avcı (2018)'ya göre, eylem araştırmasının en önemli özelliklerinden biri, kuram ile uygulama arasındaki boşluğun doldurulmasında bilgiyi üreten ve üretilen bilgiyi uygulamaya yansıtanların aynı kişiler olmasıdır.

Eylem araştırması uygulamada ortaya çıkan sorunların anlaşılmasına ve çözülmesine yönelik olarak, uygulayıcıların tek başlarına ya da bir araştırmacı ile birlikte uygulama sürecini çalışmalarını içerir. Araştırma ile uygulamayı bir araya getiren ve araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını kolaylaştıran bir araştırma yaklaşımıdır. Eylem araştırmalarında esnek bir yaklaşım söz konusudur. Araştırmacının veriye yakın olması, süreci yakından tanınması ve yaşaması önemlidir. Nitel araştırmada vurgulanan 'araştırmacının katılımcı rolü ve aynı zamanda veri toplama aracı olması' durumu bu yaklaşımda tam anlamıyla kendini gösterir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Eylem araştırması araştırılan durumun içinde bulunan, bu durumla doğrudan ilgili bulunan kişiler tarafından yapılır. Örneğin araştırılan durum sınıf ortamında ise, araştırmacı doğrudan öğretmen olabilir. Bu ortamla doğrudan ilgisi olmayan bir araştırmacının eylem araştırması yapması ve araştırmanın amacına ulaşması olasılığı, bu sınıftaki öğretmenin gerçekleştireceği araştırmaya göre çok daha düşüktür. Ancak bu durum eylem araştırmasının bireysel bir çalışma olduğu anlamına gelmez, aksine bir proje ekibinin ya da bir grubun, çözüm üretilmesi, bulguların değerlendirilmesi, sonuçların yorumlanması gibi aşamalarda desteğinin alınması araştırmacının daha başarılı olmasını sağlayabilir. Bu şekilde bir proje ekibiyle birlikte gerçekleştirilen eylem araştırmaları "katılımcı eylem araştırması" olarak adlandırılır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2016). Eylem araştırması, bir veya daha fazla kişi ya da grup tarafından bir problemi çözmek ya da yerel uygulamaları bilgilendirmek için bilgi edinmek amacıyla yürütülür (Fraenkel ve Wallen, 2009).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, serigrafi baskı dersi alan öğrenciler oluştururken, örneklemini ise, Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Meslek Yüksekokulu Görsel İşitsel ve Medya Yapımcılığı Bölümü Basım ve Yayın Teknolojileri Programında 2015-2016 eğitim öğretim yılında bahar döneminde 2. sınıfta öğrenim gören 'Serigrafi Baskı II' dersini alan 17 öğrenci oluşturmaktadır.

Uygulama Süreci

Uygulama süreci sırasıyla; teorik bilgi verme, tasarıma dönüştürme ve baskı olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Çalışmanın her bir aşaması, haftalık dört ders saatini (bir ders saati süresi 45 dakika) kapsamaktadır. Birinci aşamada (1. Hafta) öğrencilere teorik bilgi verilmiştir. İkinci aşamada (2. Hafta) uygulama için Çağdaş Sanat içerisinde yer alan akımlardan yola çıkarak akımın öncü sanatçılarından eserlerinden diledikleri tanınmış bir eseri seçerek dijital ortamda sadeleştirerek grafik tasarım ürünlerine dönüştürmeleri istenmiştir. Uygulamanın üçüncü aşamasında ise (3. Hafta) grafiksel olarak çizimi yapılan serigrafi baskı işlemi için hazırlanan tasarımın, serigrafi baskı tekniğiyle basılması istenmiştir. Bu uygulamada, eseri ve sanatçısını atıflamak amacıyla sanatçısının adı, eserin adı ve sanatçının yaşadığı yılların yazılması vb. gibi bilgiler verilmesi istenmiştir. Böylelikle serigrafi baskı tasarımında basılacak iş ve yazı unsurunun baskı işlemi için bir arada kullanılması da sağlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Uygulamanın sonunda 35x50cm ebatında bristol kağıda basılan beş adet çalışmadan bir tanesi değerlendirme yapmak için toplanmıştır. Öğrenciler serigrafi baskı tekniğiyle Çağdaş Sanat içerisinde birbirinden farklı iki ayrı sanat akımını tercih etmiştir.

Eylem araştırmasında veriler hem nicel hem de nitel yöntemlerle toplanabilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2016). Toplanan veriler doğrultusunda çalışmaların tamamına yer verilmesinin mümkün olmaması nedeniyle, uygulama sonucuna ait dikkat çekici ve araştırmacının amacına etkili bir şekilde ulaşılmış olan örnek çalışmalara yer verilmiştir. Bu araştırma eylem araştırmasına yönelik bir çalışma olduğu için örnek olarak verilen öğrenci çalışmaları nitel olarak betimlenmiştir. Bu doğrultuda eylem araştırması kapsamında yürütülen bu araştırmanın veri toplama aracını öğrencilerin yapmış olduğu serigrafi baskı çalışmaları oluşturmaktadır.

Etik sorumluluk kapsamında araştırmaya örnek teşkil eden öğrenci çalışmaları ham veri olarak araştırmada sunulmuştur. Bu araştırma 'Serigrafi Baskı II' dersini alan öğrencilerle gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonunda üzerinde şahsi el yazısı ile isimleri yazılarak teslim edilen öğrenci çalışmaları, telif haklarını ihlal etmemesi açısından veri toplama aracı olarak ham veri

niteliğinde bulgular bölümünde verilmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği açısından isimsiz teslim edilen bir çalışma değerlendirmeye alınmamıştır.

Verilerin Analizi

Eylem araştırması kapsamında yapılan bu çalışma, öğrenci çalışmalarının betimsel açıdan yorumlanmasına dayanmaktadır. Her öğrencinin iki ayrı çalışma yaptığı ve öğrenci çalışmalarının tamamının yorumlanmasının mümkün olmaması durumu göz önüne alınarak, araştırmaya örnek teşkil etmesi açısından, öğrenci çalışmalarından konu ile ilgili kavrama ve uygulama aşamalarını en iyi ifade eden 14 çalışmaya yer verilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Aynı sanat akımının ve sanat eserinin tercih edildiği çalışmalarda, eseri serigrafi baskıya en iyi uyarlayabilen öğrenci çalışmalarına örnek olarak yer verilmiştir.

Tablo 1. Serigrafi Baskı Çalışmasına Uyarlanan Çağdaş Sanat Akımları

Çağdaş Sanat Akımları	Çalışma Sayısı
Empresyonizm	3
Ekspresyonizm	2
Fovizm	1
Kübizm	4
Dadaizm	2
Sürrealizm	10
Soyut Sanat	7
Kinetik Art	4
Fluxus	1
Toplam	34

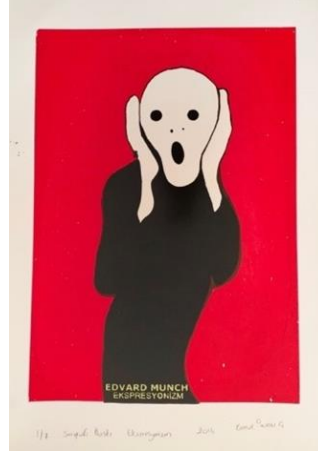
Öğrenciler tarafından en çok tercih edilen Çağdaş Sanat akımları; Sürrealizm ve Soyut Sanat akımlarıdır. En az çalışılmış olan sanat akımları ise Fovizm ve Fluxus sanat akımlarıdır. Tablo 1’de görülen sanat akımları haricinde Çağdaş Sanat içerisinde yer alan diğer sanat akımları öğrenciler tarafından tercih edilmemiştir. Tercih edilen Çağdaş Sanat akımlarına kuramsal açıdan ayrıntılı bir şekilde aşağıda yer verilmiştir.

Yukarıdaki Çağdaş Sanat akımlarından başarı ile sonuçlandırılan öğrencilerin serigrafi baskı resim örneklerine aşağıda yer verilmiştir.

Resim No 1: Öğrenci Çalışması 1 (Vincent Van Gogh 'The Starry Night')

Resim No 1'deki serigrafi baskı çalışmasında, Empresyonizm akımından hareketle; Vincent Van Gogh'a ait 'Yıldızlı Gece' tablosu, yıldızların gökyüzündeki metaforik hareketi kesit alınarak, sanatçının kendine has izlenimci tarzıyla fırça darbelerindeki sanatsal üsluba bağlı kalınarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca gökyüzündeki metaforik hareketler sadeleştirilerek ve belirli parçalar stilize edilerek anlatılmaya çalışılmıştır. Serigrafi baskı çalışmasında zeminde çok açık mavi renk tercih edilmiş, üzerine sarı, turuncu, lacivert ve yazı için siyah olmak üzere beş ayrı renk baskı yapıldığı görülmektedir.

Resim No 2: Öğrenci Çalışması 2 (Edvard Munch 'The Scream')

Resim No 2'deki serigrafi baskı çalışmasında, Ekspresyonizm akımından hareketle; Edvard Munch'a ait 'Çiğlik' tablosu, sanatçının kendine has dışavurumcu tarzıyla biçim, şekil ve renk açısından sadeleştirilerek figürün hareket ifadesi ve kafasını iki elinin avuçlarının içerisine almış olduğu karamsar ifade anlatılmaya çalışılmıştır. Serigrafi baskı çalışmasında zeminde kırmızı renk tercih edilmiş, üzerine siyah ve yazı için sarı olmak üzere üç ayrı renk baskı yapıldığı görülmektedir. Beyaz olan alanlarda ise beyaz boya kullanılmamış, kağıdın beyazlığından yararlanılarak bu alanlar boş bırakılarak yapılmıştır. Çalışmada arka mekan ele alınmamış sadece figür üzerinden betimleme yapılmıştır.

Resim No 3: Öğrenci Çalışması 3 (Pablo Picasso 'Guernica')

Resim No 3'teki serigrafi baskı çalışmasında, Kübizm akımından hareketle; Pablo Picasso'ya ait 'Guernica' tablosu, sanatçının kendine has kübik tarzıyla belirli bir kesiti sadeleştirilerek ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada tablonun bir kesiti ele alınmış ve tablo, at figürü, at figürünün hareket ifadesi, at figürü üzerindeki ışık etkisi ve ampul objesiyle betimlenmeye çalışılmıştır. Serigrafi baskı

çalışmasında zeminde siyah renge yakın oldukça koyu gri renk tercih edilmiş, gri ve açık gri renk olmak üzere tek renk üç ayrı ton baskı yapıldığı görülmektedir. Beyaz olan alanlarda ise beyaz boya kullanılmamış, kağıdın beyazlığından yararlanılarak bu alanlar boş bırakılarak yapılmıştır.

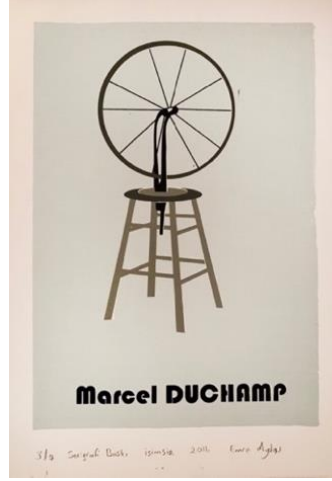
Resim No 4: Öğrenci Çalışması 4 (Juan Gris 'The Guitar')

Resim No 4'teki serigrafi baskı çalışmasında, Kübizm akımından hareketle; Juan Gris'e ait 'Gitar' tablosu, sanatçının kendine has kübik tarzıyla sadeleştirilerek ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada tablonun vurgu yapan ana unsurunun belli bir kesiti ele alınmış, diğer unsurlar çalışmaya dahil edilmeden soyutlanmış ve gitar objesiyle betimlenmeye çalışılmıştır. Serigrafi baskı çalışmasında zeminde oldukça açık pembe renk tercih edildiği, objenin koyu sarı, siyah ve koyu kahverengi renkte olduğu toplamda dört ayrı renkte baskı yapıldığı görülmektedir.

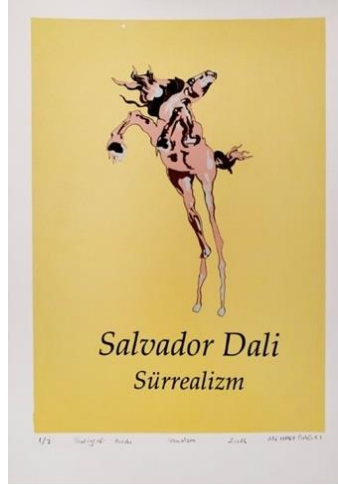
Resim No 5: Öğrenci Çalışması 5 (Marcel Duchamp 'Fountain')

Resim No 5'deki serigrafi baskı çalışmasında, Dadaizm akımından hareketle; Marcel Duchamp'a ait 'Çeşme' isimli eser, sanatçının Dadacı tarzıyla eserin bütünü ele alınarak grafiksel açıdan stilize edilerek ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada eserin seramik yapısı, doğrudan üç boyutlu objenin kendisi ele alınarak betimlenmeye çalışılmıştır. Serigrafi baskı çalışmasında zeminde gri renk tercih edildiği, objede koyu gri ve beyaz renk kullanıldığı, toplamda iki renk üç ayrı tonda baskı yapıldığı görülmektedir. Objeye ve yazıda beyaz renk boya kullanılmıştır.

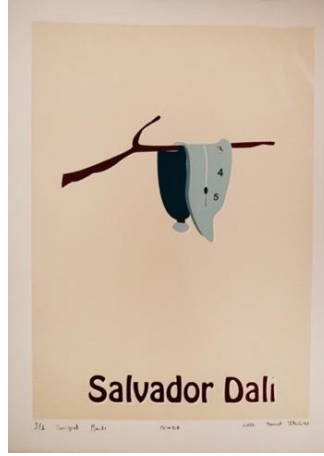
Resim No 6: Öğrenci Çalışması 6 (Marcel Duchamp 'Bicycle Wheel')

Resim No 6'daki serigraf baskı çalışmasında, Kinetik Art akımından hareketle; Marcel Duchamp'a ait 'Bisiklet Tekerleği' isimli eser, biçim, şekil, renk açısından sadeleştirilerek betimlenmiş ve eserin bütünü ele alınarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada teknik olarak kompozisyonda tasarım açısından, obje kompozisyona ortalanarak yerleştirilmemiştir. Serigraf baskı çalışmasında zemine oldukça açık mavi renk tercih edildiği, objenin açık ve koyu gri renklerde olduğu, yazının ise siyah renk olduğu, toplamda dört ayrı renkte baskı yapıldığı görülmektedir.

Resim No 7: Öğrenci Çalışması 7 (Salvador Dalí 'The Temptation of Saint Anthony')

Resim No 7'deki serigraf baskı çalışmasında, Sürrealizm akımından hareketle; Salvador Dalí'ye ait 'Aziz Anthony'nin baştan çıkarılışı' isimli tablosu, sanatçının kendine has gerçeküstücü tarzıyla eserin bir kesiti ele alınarak, diğer unsurlar çalışmaya dahil edilmeden soyutlanmış, at figürü ve figürün hareket ifadesiyle betimlenmeye çalışılmıştır. Serigraf baskı çalışmasında, zemine sarı renk tercih edildiği, at figüründe ise gri, kahverengi, koyu kahverengi ve siyah renk tercih edildiği, toplamda beş ayrı renkte baskı yapıldığı görülmektedir.

Resim No 8: Öğrenci Çalışması 8 (Salvador Dalí 'The Persistence of Memory')

Resim No 8'deki serigraf baskı çalışmasında, Sürrealizm akımından hareketle; Salvador Dalí'ye ait 'Belleğin Sürekliliği' isimli tablosu, sanatçının kendine has gerçeküstücü tarzıyla diğer unsurlar çalışmaya dahil edilmeden yalınlaştırılmış, eserin bir kesiti olan ağaç dalı ve eriyen saat objesiyle ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada teknik olarak kompozisyonda tasarım açısından, çok fazla boşluk bırakılmış ve obje kompozisyona ortalanmamıştır. Serigraf baskı çalışmasında, zeminde pembe ve sarı karışımı oldukça açık bir renk tercih edildiği, ağaç dalının koyu kahverengi, eriyen saatin mavi ve lacivert renkte olduğu, toplamda dört ayrı renkte baskı yapıldığı görülmektedir. Saat objesinin ortasındaki beyaz çizgi için beyaz boya kullanılmamış, kağıdın beyazlığından yararlanılarak bu alan boş bırakılarak yapılmıştır.

Resim No 9: Öğrenci Çalışması 9 (Salvador Dalí 'Three Sphinxes of Bikini')

Resim No 9'daki serigraf baskı çalışmasında, Sürrealizm akımından hareketle; Salvador Dalí'ye ait 'Bikini Adasının Üç Gizemi' isimli tablosu, sanatçının kendine has gerçeküstücü tarzıyla sadeleştirilerek ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada tablonun üç ana unsurunun betimlenmeye çalışıldığı görülmektedir. Serigraf baskı çalışmasında, zeminde açık mavi renk tercih edildiği, ağaç dalı ile gövdesinin kahverengi, bitkisinin yeşil, insan kafası şeklinin boyun kısmının ten rengi, saç kısmındaki duman etkisinin ise siyah, gri ve açık gri tonda olduğu, toplamda altı renkte baskı yapıldığı görülmektedir.

Resim No 10: Öğrenci Çalışması 10 (Joan Miró 'The Smile of Flamboyant Wings')

Resim No 10'daki serigrafik baskı çalışmasında, Sürrealizm akımından hareketle; Joan Miró'ya ait 'Gösterişli Kanatların Gülüşü' isimli tablosu, sanatçının kendine has gerçeküstücü tarzıyla obje ve simgeler ile ifade edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca sanatçının ismi, sanatçının el yazısı niteliğinde tablolarındaki kendi imzasıyla betimlenmeye çalışılmıştır. Serigrafik baskı çalışmasında zeminde sarı renk tercih edildiği, soyut figürde kırmızı, kahverengi, lacivert, siyah ve yazı rengi olarak da siyah renk tercih edildiği, toplamda beş renkte baskı yapıldığı görülmektedir.

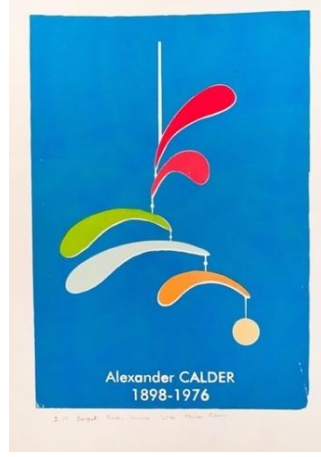
Resim No 11: Öğrenci Çalışması 11 (Joan Miró 'Woman with a beautiful hat, star')

Resim No 11'deki serigrafik baskı çalışmasında, Sürrealizm akımından hareketle; Joan Miró'ya ait 'Güzel Şapkalı Kadın, Yıldız' isimli tablosu, sanatçının kendine has gerçeküstücü tarzıyla eserin renkleri değiştirilerek ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada teknik olarak, yazının kompozisyona uygun olarak yerleştirilmediği görülmektedir. Serigrafik baskı çalışmasında zeminde sarı renk tercih edildiği, soyut figürde mavi, turuncu, siyah ve yazı rengi olarak ta siyah renk tercih edildiği, toplamda dört renkte baskı yapıldığı görülmektedir.

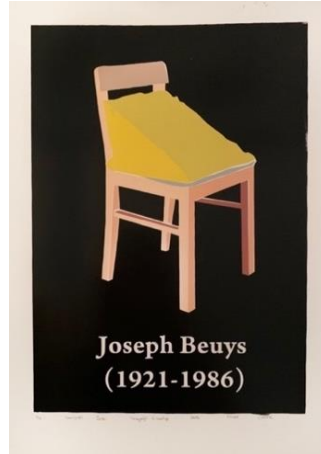
Resim No 12: Öğrenci Çalışması 12 (Wassily Wassilyevich Kandinsky 'Yellow Red Blue')

Resim No 12'deki serigrafik baskı çalışmasında, Soyut Sanat akımından hareketle; Wassily Kandinsky'e ait 'Sarı Kırmızı Mavi' isimli tablosu, eserin ayırt edici ana unsurları olan obje ve simgelerle ifade edilmeye çalışılmıştır. Serigrafik baskı çalışmasında zeminde gri renk, kullanılan şekil ve biçimlerde ise kırmızı, pembe, beyaz, mor, sarı, siyah renk ve yazı rengi olarak siyah renk tercih edildiği, toplamda yedi renk olmak üzere bazı renklerde iki ayrı tonda baskı yapıldığı görülmektedir.

Resim No 13: Öğrenci Çalışması 13 (Alexander Calder 'Mobiles')

Resim No 13'teki serigrafik baskı çalışmasında, Kinetik Art akımından hareketle; Alexander Calder'e ait 'Mobiller' isimli yüzlerce mobil serisi kinetik heykel eserlerinden biri tercih edilmiş, tercih edilen eserin bütünü ele alınarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Serigrafik baskı çalışmasında, zeminde mavi rengin, objede kırmızı, yeşil, gri, turuncu, krem rengin ve yazıda ise beyaz rengin tercih edildiği, toplamda altı ayrı renk baskı yapıldığı görülmektedir. Çalışmadaki beyaz alanlar için boya kullanılmamış, kağıdın beyazlığından yararlanılarak yapılmıştır.

Resim No 14: Öğrenci Çalışması 14 (Joseph Beuys 'Fat Chair')

Resim No 14'teki serigrafik baskı çalışmasında, Fluxus akımının öncüsü olan Joseph Beuys'a ait 'Yağlı Sandalye' isimli eser, eserin bütünü ele alınarak üç boyutlu objenin grafiksel açıdan sadeleştirilmesiyle ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada, sandalye üzerinde yağdan oluşan eserin yapısı olan üç boyutlu objenin, doğrudan kendisi ele alınarak betimlenmeye çalışılmıştır. Serigrafik baskı çalışmasında, zeminde siyah rengin, objede kahverengi ve tonlarının, sarı renk ve tonlarının, gri rengin ve yazı da ise beyaz rengin tercih edildiği, toplamda beş ayrı renk baskı yapıldığı görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmaların geneline bakıldığında, öğrencilerin Çağdaş Sanat akımlarını kavradıkları ve Çağdaş Sanat akımlarından yararlanarak bu çalışmanın amacına uygun bir şekilde, grafiksel açıdan sadeleştirme, stilize etme, soyutlayıcı aşamalar uygulama vb. gibi kavramsal süreçleri içerisinde barındıran disiplinlerarası yaklaşımla başarılı serigrafi baskı çalışmaları ortaya çıkardıkları söylenebilir. Bunun yanı sıra, Çağdaş Sanat akımlarının ana fikrinin, öğrenci çalışmalarında grafiksel desen şeklinde serigrafi baskı tasarımlarına uyarlanabilir olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin bu uygulama aracılığıyla, üç boyutlu bir görseli nasıl sadeleştirebileceklerini, soyutlayabileceklerini ve serigrafi baskı resmine dönüştürebileceklerini öğrendikleri görülmektedir. Çağdaş Sanat akımlarına yönelik sanatsal ürünlerin öğrencilerin serigrafi baskı ürünleri ortaya çıkarmalarına kaynak oluşturacağı düşünülebileceği gibi aynı zamanda öğrencilerin, Çağdaş Sanat'a ait diğer sanat akımlarından yararlanarak sanatçılara ait eserlerin serigrafi baskı çalışmalarına uyarlayabileceklerini öğrendikleri gözlenmiştir.

Bu çalışma, öğrencilerin serigrafi baskı tekniğinde kullanılan sade yani az renk çeşidiyle serigrafi baskı çalışmaları yapabilmelerine, serigrafi baskı tekniğine uygun renklere tasarımı sadeleştirmeyi düşünmelerine olanak sağlamıştır. Bununla birlikte bu çalışmanın, özgün baskıresim bağlamında öğrencilerin serigrafi baskı teknik ve yöntemine uygun ürünler de ortaya çıkarmalarına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciler bu uygulama ile serigrafi baskı tasarımı ürünlerini nasıl meydana getireceklerini kavramışlar ve serigrafi baskıya ait diğer tasarımları nasıl yapacaklarını uygulamayı yaparak öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Bu yöntemle, aslında sadece serigrafi baskı yöntem ve tekniğini öğrenmekle kalmayıp, aynı zamanda derse ait kazanımlar doğrultusunda disiplinlerarası yaklaşımla Çağdaş Sanat akımlarının özelliklerini, sanatçıları ve sanatçılara ait önemli eserlerin de öğrenildiği görülmektedir. Analitik ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı düşünülen bu çalışmanın ayrıca, Çağdaş Sanata olan ilginin artmasını sağlamak, edinilen öğrenmeleri litografi baskı, linol baskı, gravür baskı vb. gibi farklı yöntem ve tekniklerle de uygulayabilme farkındalığı oluşturmak ve Çağdaş Sanat akımlarının felsefelerini öğrenmek gibi pek çok olumlu yönde kazanımlar sağladığı görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda;

Empresyonizm akımından hareketle Van Gogh'a ait 'Yıldızlı Gece' adlı eser, Ekspresyonizm akımından hareketle 'Çığlık' adlı eser, Kübizm akımından hareketle 'Guernica' adlı eser, Kübizm akımından hareketle 'Gitar' adlı eser, Dadaizm akımından hareketle 'Çeşme' adlı üç boyutlu eser, Kinetik Art akımından hareketle 'Bisiklet Tekerleği' adlı üç boyutlu eser, Sürrealizm akımından hareketle 'Aziz Anthony'nin baştan çıkarılışı' adlı eser, Sürrealizm akımından hareketle 'Belleğin Azmi' adlı eser, Sürrealizm akımından hareketle 'Bikini Adasının Üç Gizemi' adlı eser, Sürrealizm akımından hareketle 'Gösterişli Kanatların Gülüşü' adlı eser, Sürrealizm akımından hareketle 'Güzel Şapkalı Kadın, Yıldız' adlı eser, Soyut Sanat akımından hareketle 'Sarı Kırmızı Mavi' adlı eser, Kinetik Art akımından hareketle 'Mobiller' adlı üç boyutlu bir eser, Fluxus akımından hareketle 'Yağlı Sandalye' adlı eser; kullanılan renkler, şekiller, biçimler ve kompozisyon açısından serigrafi baskı çalışmasına uyarlanmıştır. Bu araştırma kapsamında yapılan öğrenci çalışmalarında, serigrafi baskı eğitiminde Çağdaş Sanat anlayışıyla Empresyonizm, Ekspresyonizm, Kübizm, Dadaizm, Sürrealizm, Soyut Sanat, Kinetik Art, Fluxus akımlarından hareketle meydana getirilebilecek serigrafi baskıresimlerin, ders içi etkinlikler içerisinde etkili bir öğretim yöntemi olarak uygulanabileceği söylenebilir.

Tasarım uygulamaları tamamlandıktan sonra, öğrencilere Çağdaş Sanat akımlarıyla ilgili sorular sorulmuş ve sonuçta Çağdaş Sanat akımlarına ait bilgilerin pekiştirildiği gözlenmiştir. Ayrıca bu

uygulamaların kalıcı öğrenmeler sağladığı düşünülmektedir. Öğrencilerin derse yönelik kazanımları açısından bakıldığında ise bu çalışmanın genel olarak, öğrencileri serigrafi baskı açısından tasarım bağlamında düşünmeye teşvik ettiği, yeni bir fikir ve tasarım ürünü ortaya çıkarılması için öğrencilere bir ortam oluşturduğu ve öğrencileri yaratıcı düşünmeye yönelterek sanat eserlerinin serigrafi baskıya nasıl uyarlanabileceğini öğrettiğini söyleyebiliriz.

Alan yazın tarandığında serigrafi baskı eğitimi konusunda, bu araştırmaya eş değer kabul edilebilecek bir çalışmanın olmadığı ilgili yayın ve araştırmalar başlığı altında görülmektedir. [Marion \(2005\)](#), [Koç \(2006\)](#) ve [Ceylan \(2016\)](#)'nın çalışmalarında bu araştırmanın uygulamasına benzer baskiresim uygulamalarının yapıldığı görülmektedir. Ayrıca bir sanat akımı veya sanat akımının öncü sanatçısının eserleri incelenerek akıma uygun uygulama çalışmaları yapıldığı görülmektedir. Bu araştırma konusunda ise Çağdaş Sanat akımlarından herhangi biri ile öğrenciler sınırlandırılmamış, öğrencilerin tercih ettiği Çağdaş Sanat akımları üzerine genel bir araştırma çalışması yapılmıştır. Yapılan araştırma doğrultusunda disiplinlerarası sanat eğitimi açısından özgün baskiresim konusuna yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir.

Disiplinlerarası sanat eğitimi anlayışı sanat ve tasarım eğitiminde, öğrencilerin sanatsal ve tasarimsal becerilerinin gelişimi açısından yararlanılması gereken yöntemler arasında yer almalıdır. Bu nedenle özgün baskiresim eğitiminde de disiplinlerarası çalışmalar yapmak, öğrencinin uygulama alanına ve teorik disipline yönelik bilgisinin artmasına destek olacağından, hem uygulamaya dayalı nitelikli ürünler ortaya koymak hem de alana özgü teorik bilgilerini pekiştirmek açısından özgün baskiresim eğitimi derslerinde öğrencilere Çağdaş Sanattan yararlanılması için uygulamalar yaptırılabilir. Sanat ve tasarım eğitimcilerinin bu tip uygulamalar yaptırılmaları öğrencilerin teorik ve uygulamalı derslerde çok yönlü yetişmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Disiplinlerarası bakış açısıyla yetiştirilen öğrencilerin, farklı bakış açılarıyla tasarıma farklı bir boyut kazandırmaları sağlanmalıdır. Bu da ancak işin atölye kısmında yani akademik eğitimde atölye derslerinde mümkün kılınabilir. Bu sayede teorik ders ve uygulama derslerindeki iki farklı disiplini de geliştirme olanağı sağlayacağı düşünülebilir. Bununla birlikte, özgün baskiresim eğitiminde Çağdaş Sanat veya farklı disiplin kaynaklarından yararlanılarak deneysel atölye çalışmaları yapılabilir.

Sanat eğitiminde yeni olanaklar tanıyan konu temelli öğrenme stratejilerinin okul programlarında uygulanabileceğini ifade eden [Aykut \(2016\)](#), Çağdaş Sanat ile sanatsal uygulamalar üzerine öğrencilerin becerilerini geliştirecek etkinliklere yönlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Sanat tarihi eğitimi, bireyin entelektüel bilgisine katkı sağlamakla kalmayıp bireyin yaratıcı düşüncesini de etkileyen tasarım sürecinin temel kavramsal bir alt yapısını oluşturur. Bir tasarımcının, daha önce yapılanı öğrenebilmesi, yapılmamış olanı deneyebilmesi ve nitelikli, eserler ortaya koyabilmesi için iyi bir sanat tarihi bilgisine sahip olması gerekir ([İnceağaç, 2016](#)). Sanat ve tasarım öğrencilerinin Sanat Tarihi disiplinlerine teorik açıdan hakim olması ve sanat tarihi konularından beslenmeleri gerektiği söylenebilir. Özgün baskiresim eğitiminde, bu tip uygulamalardan ders içi etkinliklerde yararlanılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir. Çünkü bu sayede öğrencilere, teorik bir bilgiyi uygulamaya dönüştürerek, nitelikli ve özgün çalışmalar ortaya çıkarma fırsatı sağlanabilecektir. Bu sayede öğrencilere tasarım eğitimi açısından bir alt yapı oluşturularak, sanat akımının felsefesini ve eserlerin yapısını farklı alanlara uyarlayabilme fırsatı sağlanabilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Ayaydın, A. (2016). *Çeşitli Yönleriyle Çağdaş Sanat Akımları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aykut, A. (2016). Sanat Yükseköğretiminde Güzel Sanat ve Çağdaş Sanat İkilemi. *Sosyal Bilimler Dergisi-SOBİDER*, 3(7), 37-49.
- Aykut, A. & Koç, A. (2021). Çağdaş Sanatta Yenilik ve Yenilikçilik. *Uluslararası Sanat ve Sanat Eğitimi Dergisi-Jia Journal*, 4(6), 13-40.
- Bilginer, O. (2014). Serigrafinin Tarihçesi ve Türkiye’de Serigrafi Sanatı, *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Yazıları Dergisi*, Sayı 31, ISSN 1300 6665, s.13-28.
- Büyükoztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 22. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceylan, E., A. (2016). *Pop-Art akımının özgün baskı atölye dersinde öğrenci çalışmalarına etkisi*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ersoy, A. & Avcı, E. (2018). Görseli Toplama ve Belgeleme-Eylem Araştırması. (Editör: Suzan Duygu Bedir Erişti). *Görsel Araştırma Yöntemleri Teori, Uygulama ve Örnek*. 2. Bölüm, (s.109-146). 3.Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2009). *How to Design and Evaluate Research in Education*. (7th Edition). New York: McGraw-Hill.
- Grabowski, B. & Fick, B. (2012). *Baskıresim-Kapsamlı Materyaller & Teknikler Rehberi*, (Çeviren: Simber Atay-Eskier & Arif Ziya Tunç), İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları.
- Gürcüm, B. H. & Yıldırım, R. (2019). Serigrafi Baskıda Gaze Boyutunun Baskı Kalitesine Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:12, Sayı:63, s.494-504. Doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3247>
- İnceağaç, M. (2016, Kasım). Meslek yüksekokulu tasarım bölümü grafik tasarım programı öğrencilerinin sanat tarihi dersi hakkında öğrenci görüşleri. s.234-246. *Cumhuriyetin ışığında yükseköğretimde sanat eğitimi uluslararası sempozyumu 23-25 Kasım 2016*, Sempozyum bildiri kitabı Haziran 2017’de yayınlanmıştır. ISBN: 978-975-507-285-2 Web: <https://gef-guzelsanatlar-resimis.gazi.edu.tr/view/page/183813>
- Koç, S. M. (2006). *Romantizm Işığında Francisco Goya Gravür ve Litografilerinin Yüksek Öğretimde Özgünbaskı Uygulama Atölyelerindeki Eğitsel Boyutu*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Krausse, A. C. (2005). *Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü*. (Çeviren: Dilek Zaptcioğlu), İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Marion, N. (2005). Pop-Art Printmaking. *Arts & Activities*, Nov2005, Vol. 138 Issue 3, p.20-21. Web: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=37&sid=1b35b1d1-d52d-4e0f-98f9-15ab2fcdedff%40redis>
- Ocvirk, O.G., Stinson, R.E., Wigg, P.R., Bone, R.O. & Cayton, D.L. (2018). *Sanatın Temelleri Teori ve Uygulama*, (Çev. Ed: Nazlı Eda Noyan, Çev: Nur Balkır Kuru), İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları.
- Özök, A. (2005). Disiplinlerarası Yaklaşım Dayalı Yaratıcı Problem Çözme Öğretim Programının Yaratıcı Problem Çözme Becerisine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (28), 159-167.
- Uğur, E. (2019). Serigrafi Baskı Tekniğinde Kalıp Malzemesi Olarak Kullanılan Sentetik Dokumaların Baskı Kalitesi ve Kullanım Performansını Belirleyen Üretim Süreçlerinin Analizi, *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, Sayı 15, s.526-534. <https://doi.org/10.31590/ejosat.535006>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (10. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2010). Sanat Eğitiminde Kopya ve Taklit. Kazım Artut (Editör). *Güzel Sanatlar Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*. (Danışman: Hasan Pekmezci) 5. Bölüm. (s.193-298), 2. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*, 2. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.